

Maatilojen välinen yhteistyö Kainuussa

Kyselytutkimuksen tuloksia kainuulaisilta tiloilta
Sofia Kämäräinen – Suvi Rinta-Kiikka – Perttu Pyykkönen

Pellervon taloustutkimus

Tausta

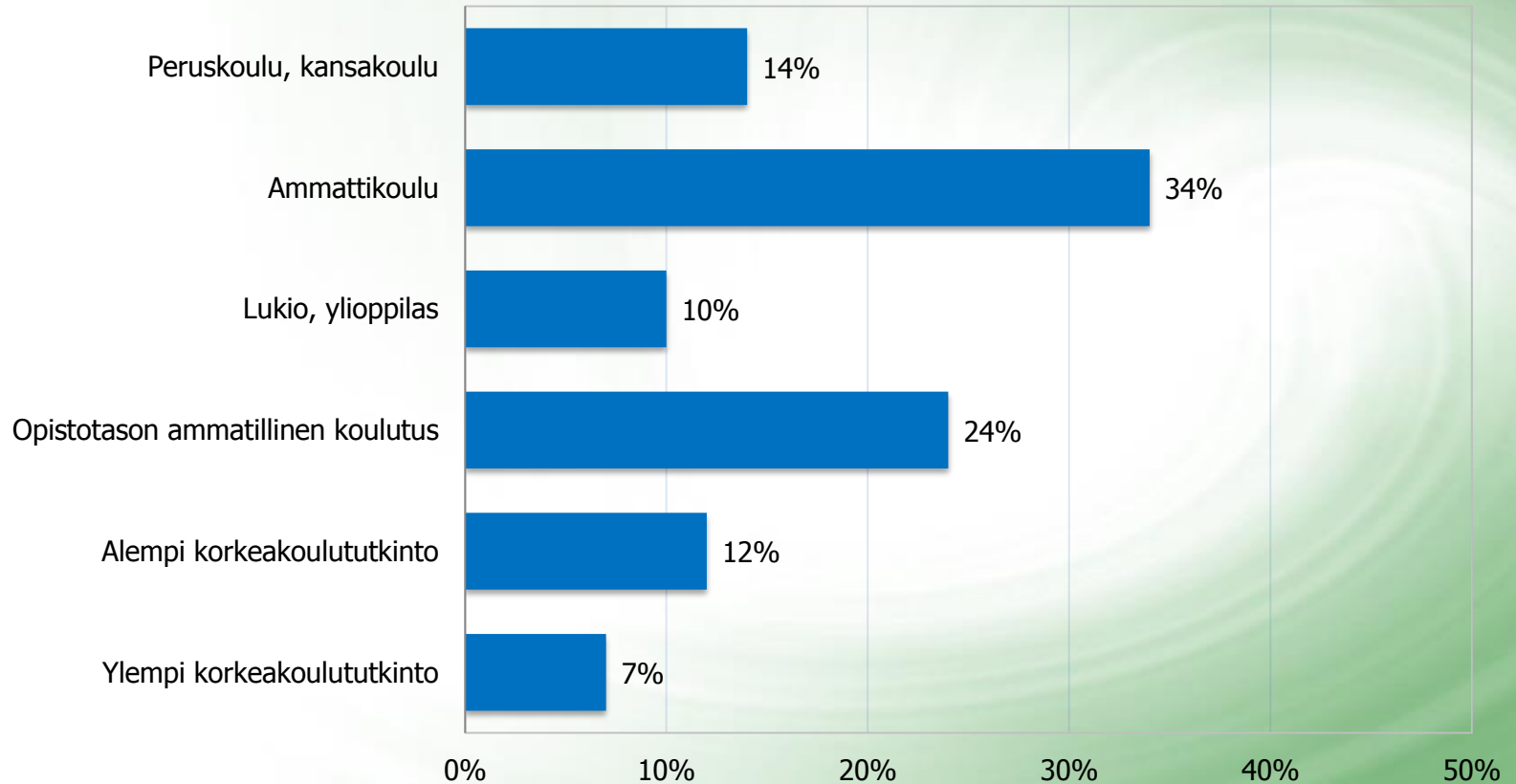
- Kyselyn tavoitteena oli selvittää kainuulaisten maatalojen yhteistyötilanne sekä hakea uusia toimintamalleja viljelijöiden välisen yhteistyön edistämiseksi ja työn organisointiin.
- Sähköpostikysely suunnattiin kaikille kainuulaisille tiloille, joille oli käytettävissä sähköpostiosoite (577 kpl) huhtikuussa 2014.
- Kysely toteutettiin yhteistyössä MTT Sotkamon hallinnoiman Kainuun maaseutuyritysten elinvoima2 hankkeen kanssa. Hanke on Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston ja Kainuun Ely-keskuksen rahoittama.
- Kysely toteutettiin koko maahan ja tuloksissa muun maan tuloksia on käytetty Kainuun tulosten vertailuryhmänä

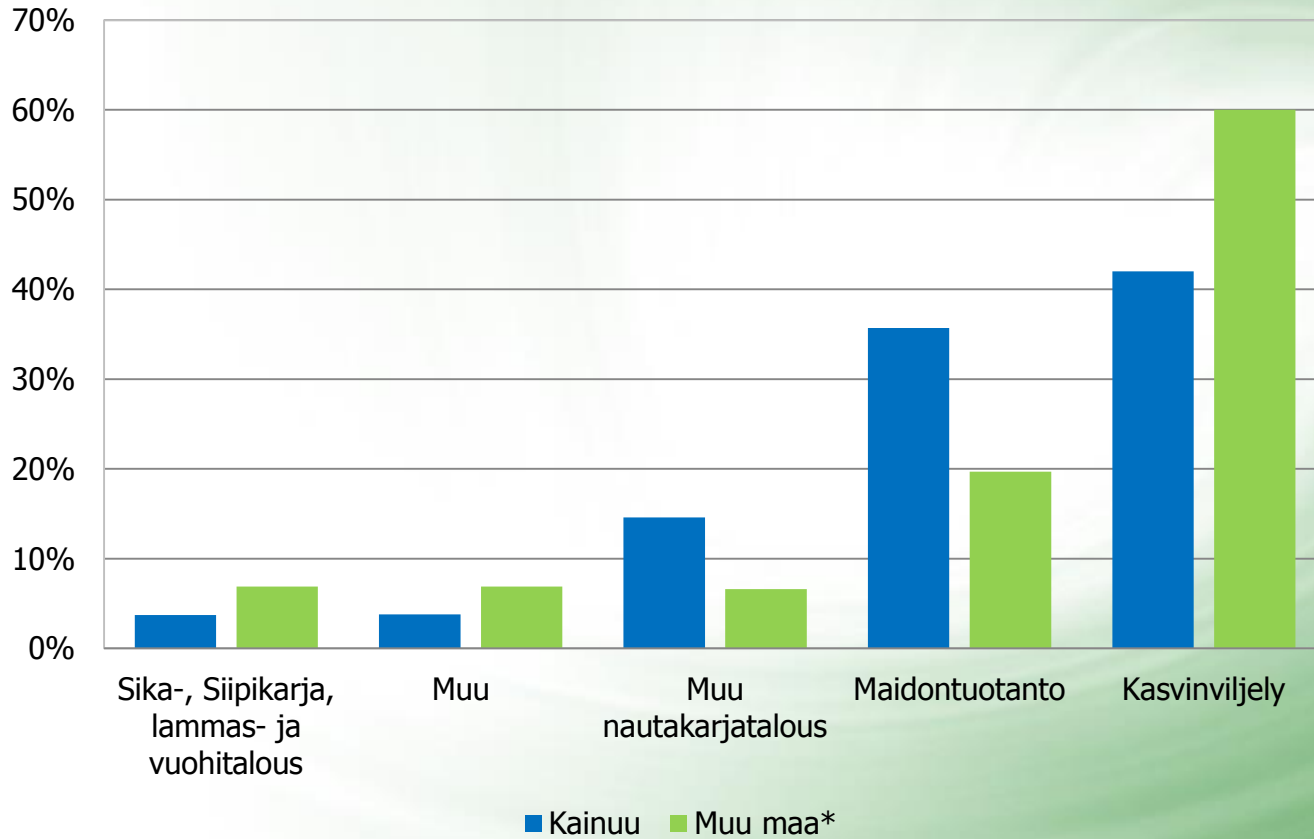
Taustamuuttajat

- Vastausprosentti 27
- Vastaajista naisia 18,4 % ja miehiä 81,6 %
- Vastaajien keski-ikä 49 (koko Suomi 50,6)
- Peltoala keskimäärin 47 ha
  - Omaa keskimäärin 29,17 ha
  - Vuokrattua keskimäärin 26,05 ha
  - Koko Suomessa keskipeltoala vuonna 2013 oli 41,52 ha

Vastaajien koulutus

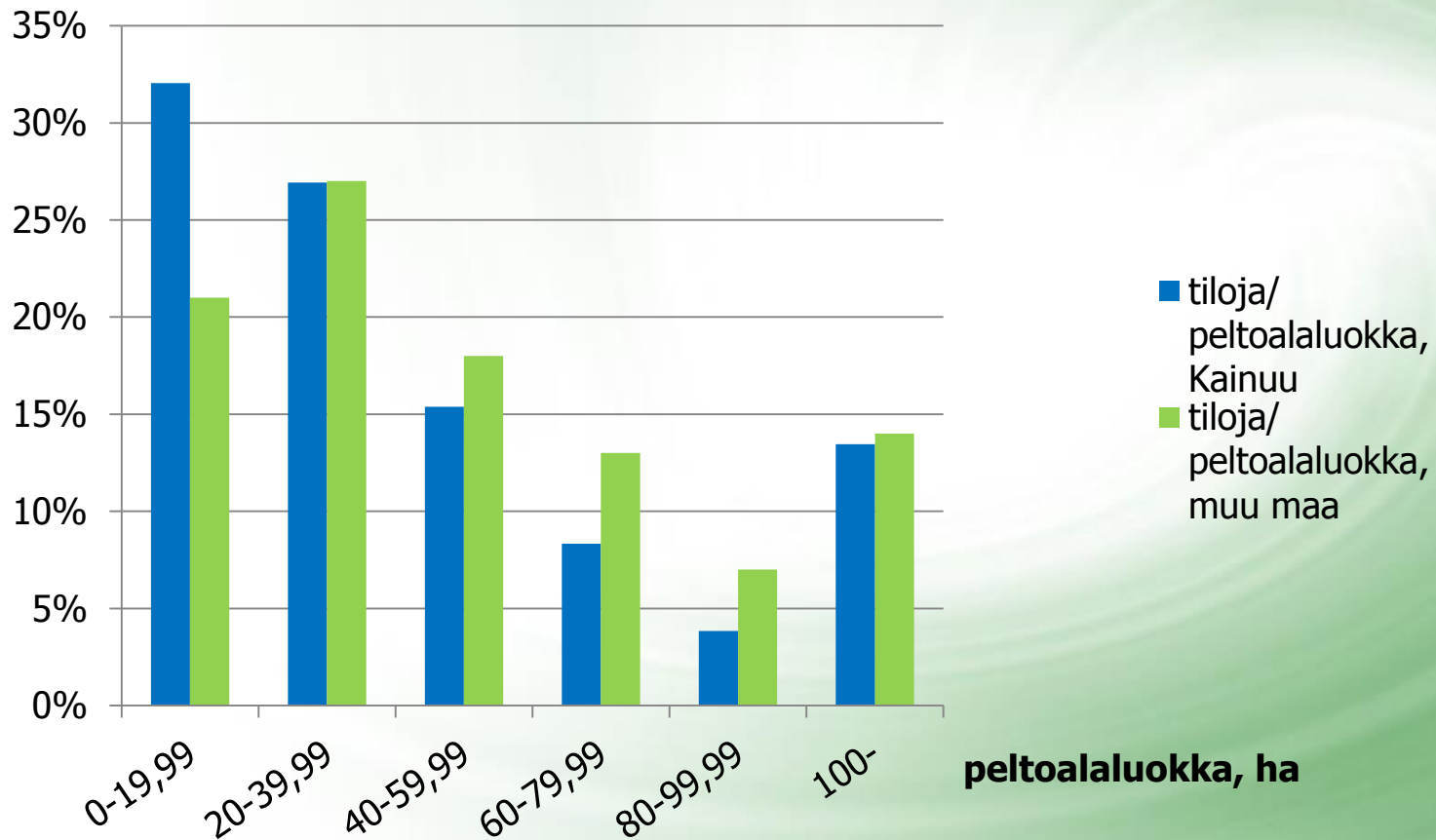

Vastaajien tuotantosunnat

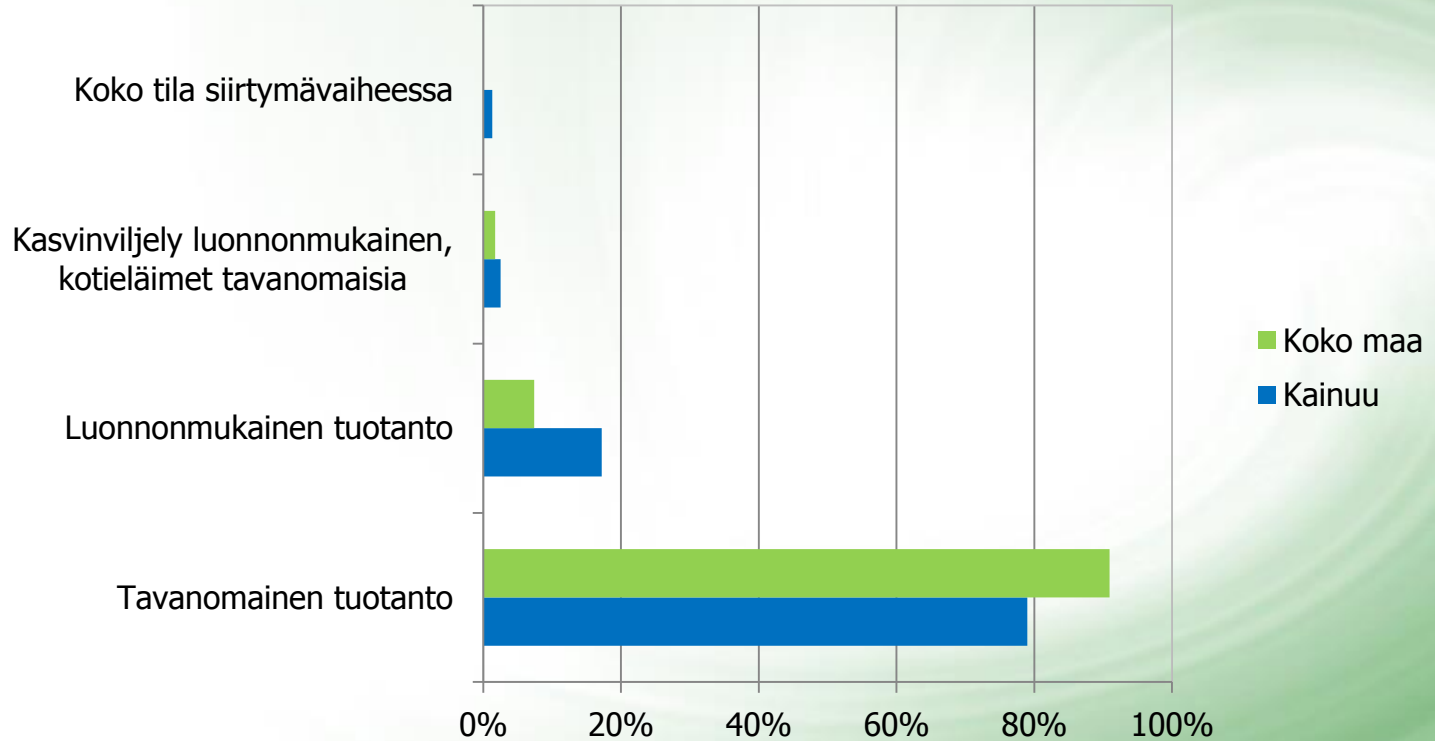

*Vertailuryhmänä on kyselyn tulokset muusta maasta

Vastanneiden jakautuminen peltoalaluokittain

Tuotantotapa

- Jakaumassa Kainuun näkyy luomutuotannon suurempi osuus muuhun maahan verrattuna

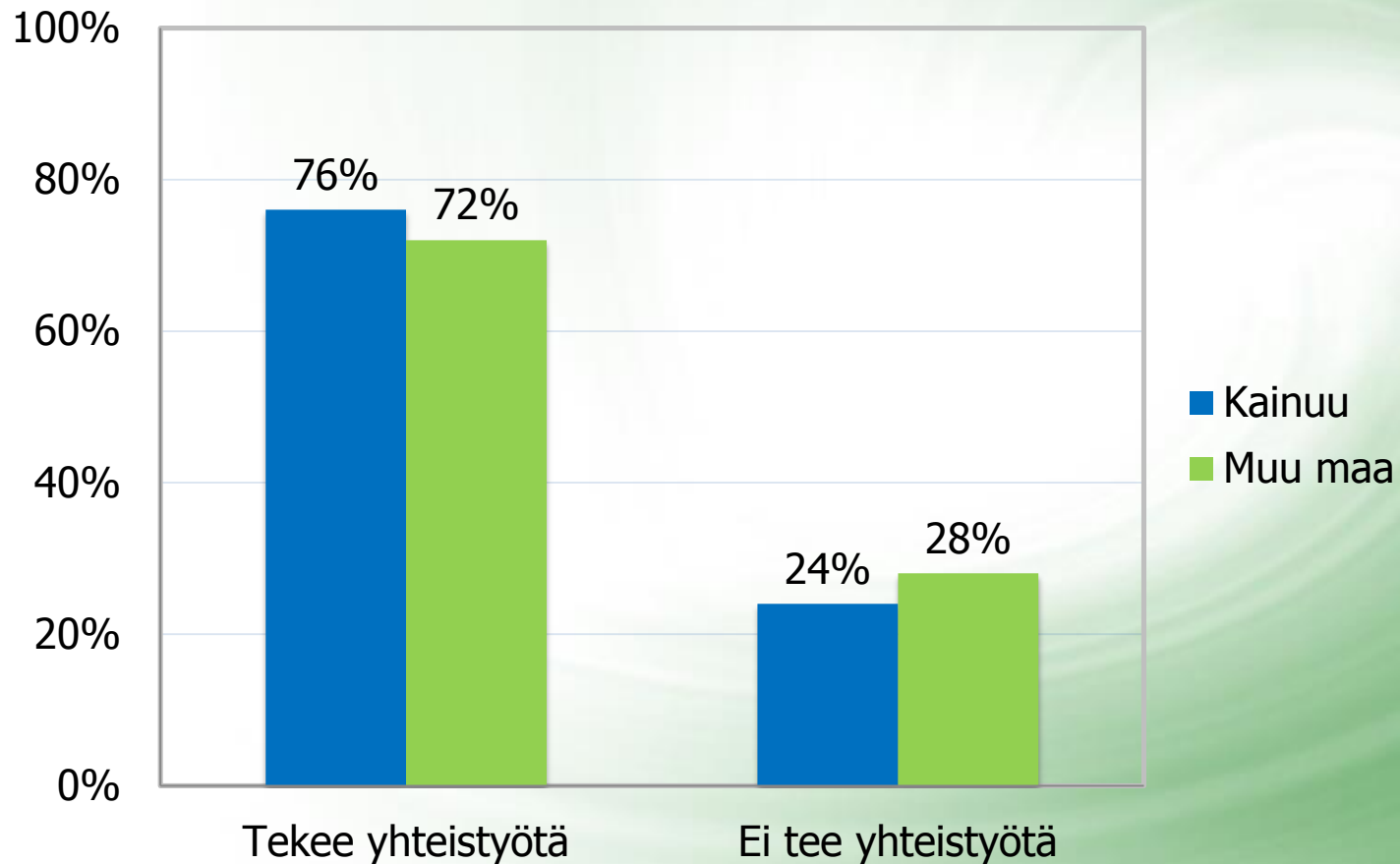
Työpanos

	Oman perheen työvoimaa %:lla tiloista	Ulkopuolinen työvoimaa %:lla tiloista
Kokoaikainen	71 %	11 %
Osa-aikainen	33 %	6 %
Kausityövoima	13 %	14 %

- Oman perheen kokoaikaista työvoimaa tiloilla oli keskimäärin 1,6 henkilöä (Muu maa 1,4 henkilöä)

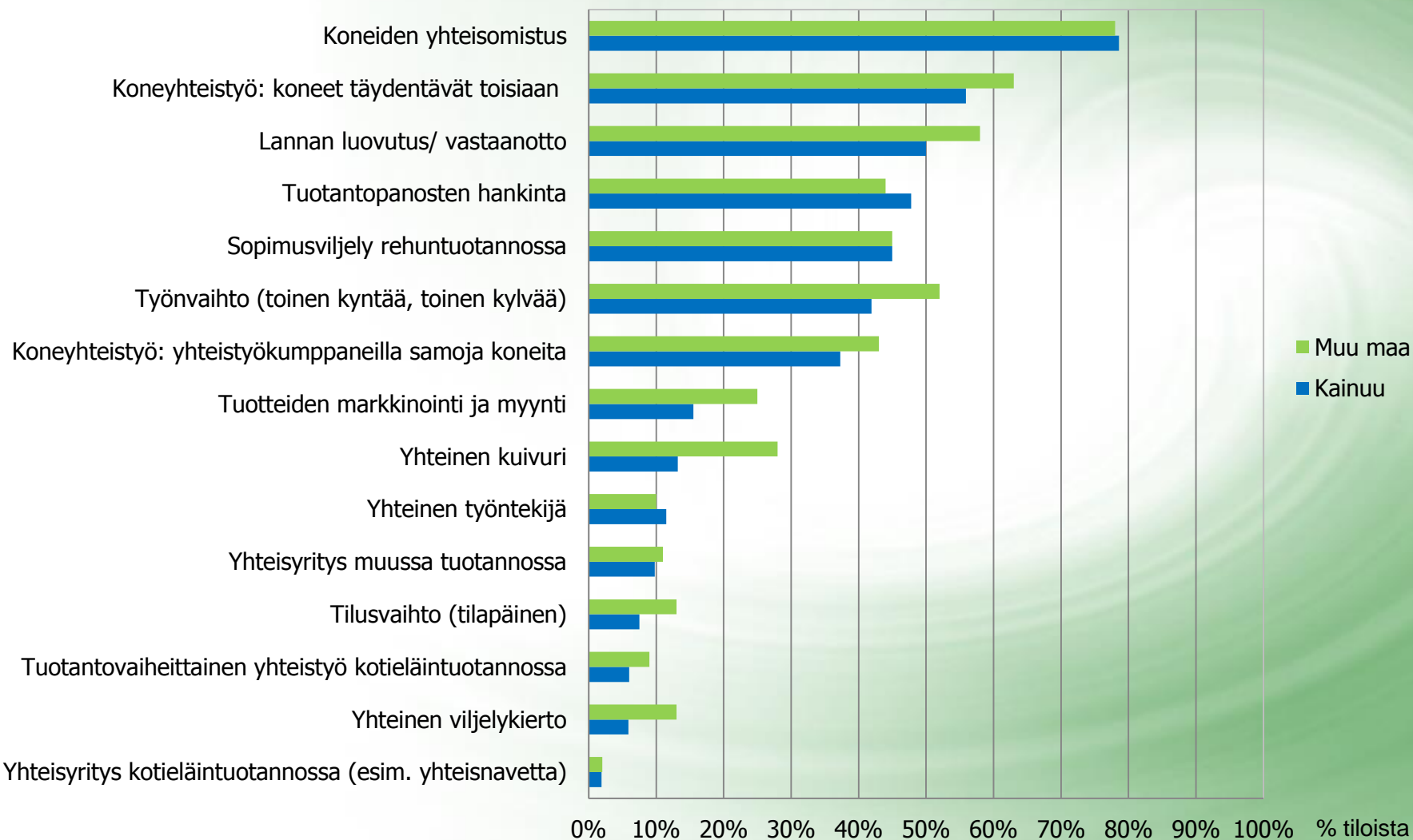

Yhteistyötilanne maatiloilla

Yhteistyömuodot tällä hetkellä

Yhteistyö tuotantosuunnittain

		Yhteistyötilan tuotantosuunta							
		Maidon- tuotanto	Lihakarjan- kasvatus	Hiehojen kasvatus	Porsas- tuotanto	Lihasikojen kasvatus	Kasvinviljely	Erikoiskas- vinviljely	Jokin muu*
Kyselyyn vastanneen tuotantosuunta	Maidontuotanto	80,5%	41,5%	7,3%	4,9%	0%	22,0%	0%	12,2%
	Muu nautakarjatalous	63,6%	40,9%	13,6%	0%	0%	18,2%	0%	0%
	Sika-, siipikarja-, lammas- ja vuohitalous	0%	0%	0%	0%	0%	75,0%	0%	50,0%
	Kasvinviljely	60,9%	30,4%	2,2%	2,2%	2,2%	43,5%	2,2%	6,5%
	Jokin muu*	100,0%	66,7%	0%	0%	0%	33,3%	0%	0%

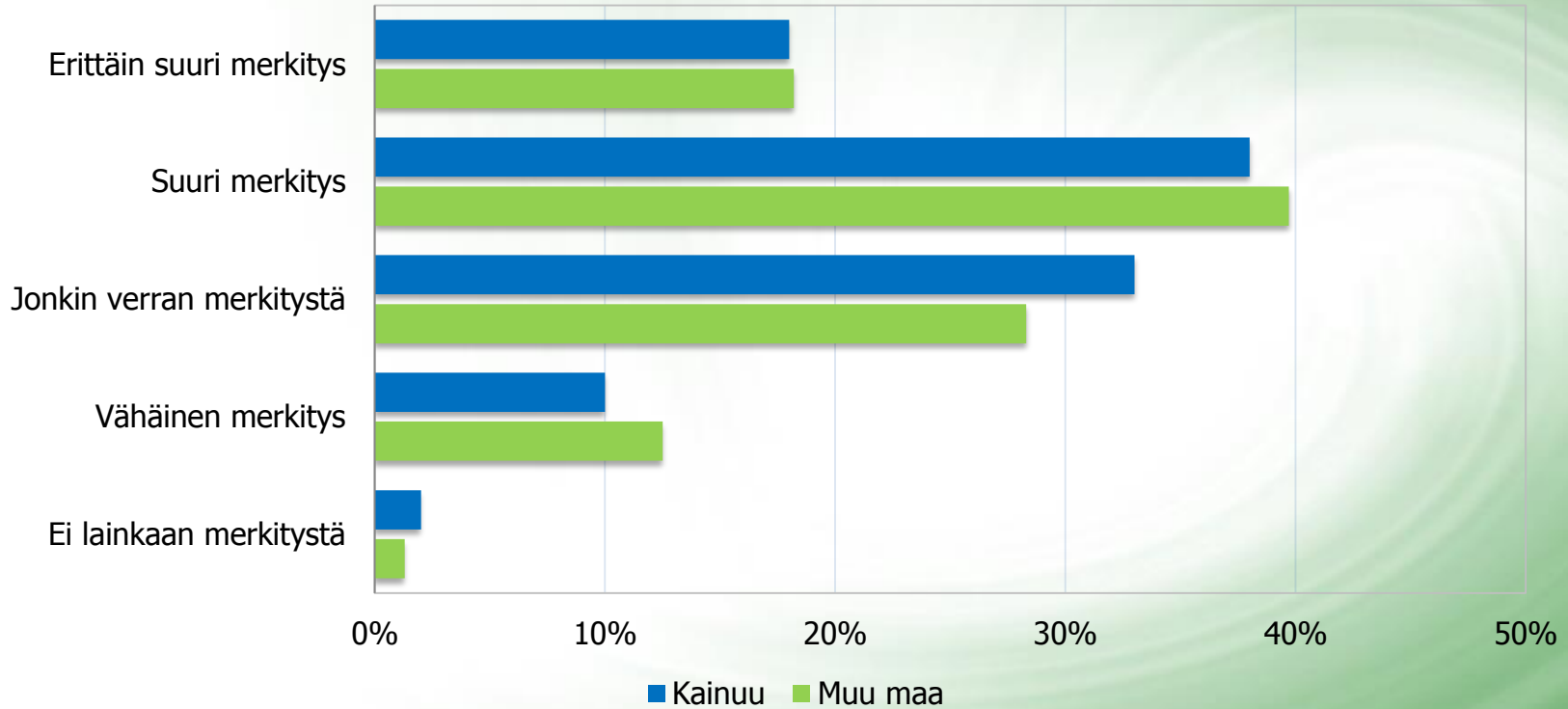
*Jokin muu ryhmässä oli mm. emolehmä-, hevos- ja lammastiloja

- Tilojen välisessä yhteistyössä tuotantosuunnittain näkyy se, että Kainuussa kasvitilojen osuus on kaikista tiloista pienempi ja vastaavasti maidontuottajien osuus suurempi kuin koko Suomessa. Muualla maassa 65 % maitotiloista tekee yhteistyötä kasvitilojen kanssa, Kainuussa 22 %.

Taustamuuttujien vaikutus yhteistyön tekemiseen

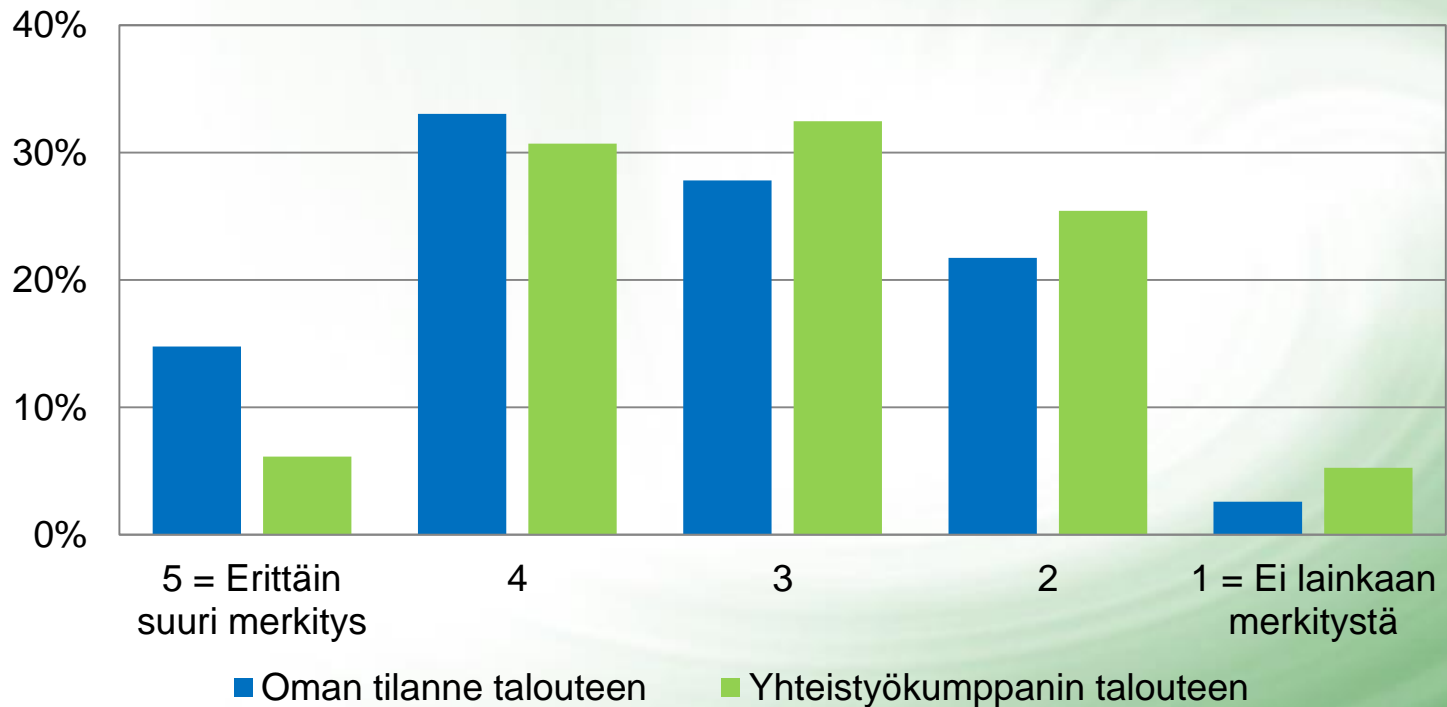
- Nuoremmista suurempi osa tekee yhteistyötä kuin vanhemmista
  - Alle 60-vuotiaista 79 % tekee yhteistyötä
  - Yli 60-vuotiaista 67 % tekee yhteistyötä
- Korkeakoulututkinnon suorittaneista suurempi osa tekee yhteistyötä kuin muista
  - Opistotason ammatillisen koulun, ammattikorkeakoulun tai yliopiston käyneistä 79 % tekee yhteistyötä
  - Vain peruskoulun tai kansakoulun käyneistä 68 % tekee yhteistyötä
- Useammat isot tilat tekevät yhteistyötä kuin pienet tilat
  - Yli 40 hehtaarin tiloista 88 % tekee yhteistyötä
  - Alle 40 hehtaarin tiloista 67 % tekee yhteistyötä

Yhteistyön merkitys tiloille

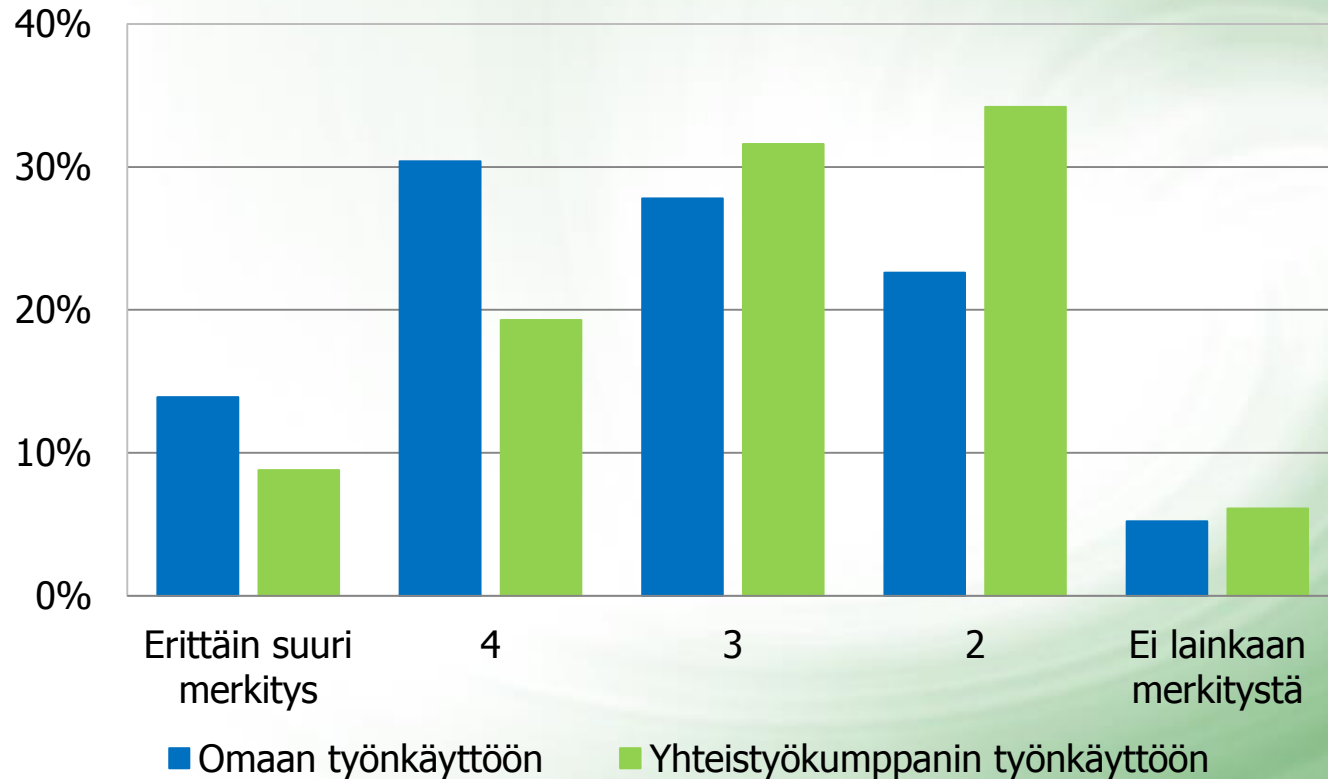
- Yli 50 % vastaajista piti yhteistyön merkitystä yritykselleen suurena

Yhteistyön merkitys talouteen

- Yhteistyöllä arvioitiin olevan enemmän merkitystä oman tilan taloudelle kuin yhteistyökumppanin taloudelle

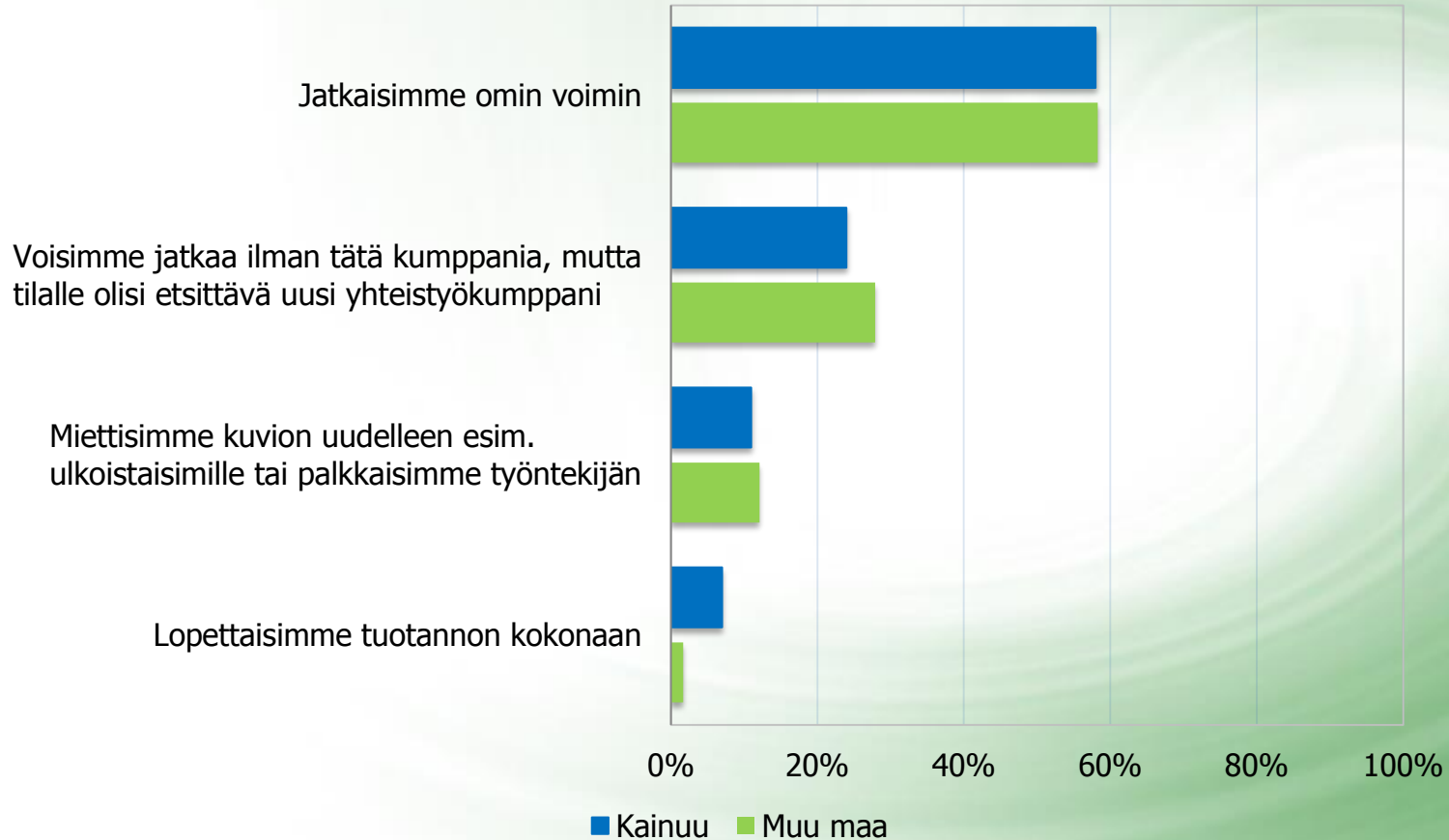
Yhteistyön merkitys työnkäyttöön

- Työnkäytössä yhteistyön hyödyn koettiin olevan suurempi itselle kuin yhteistyökumppanille

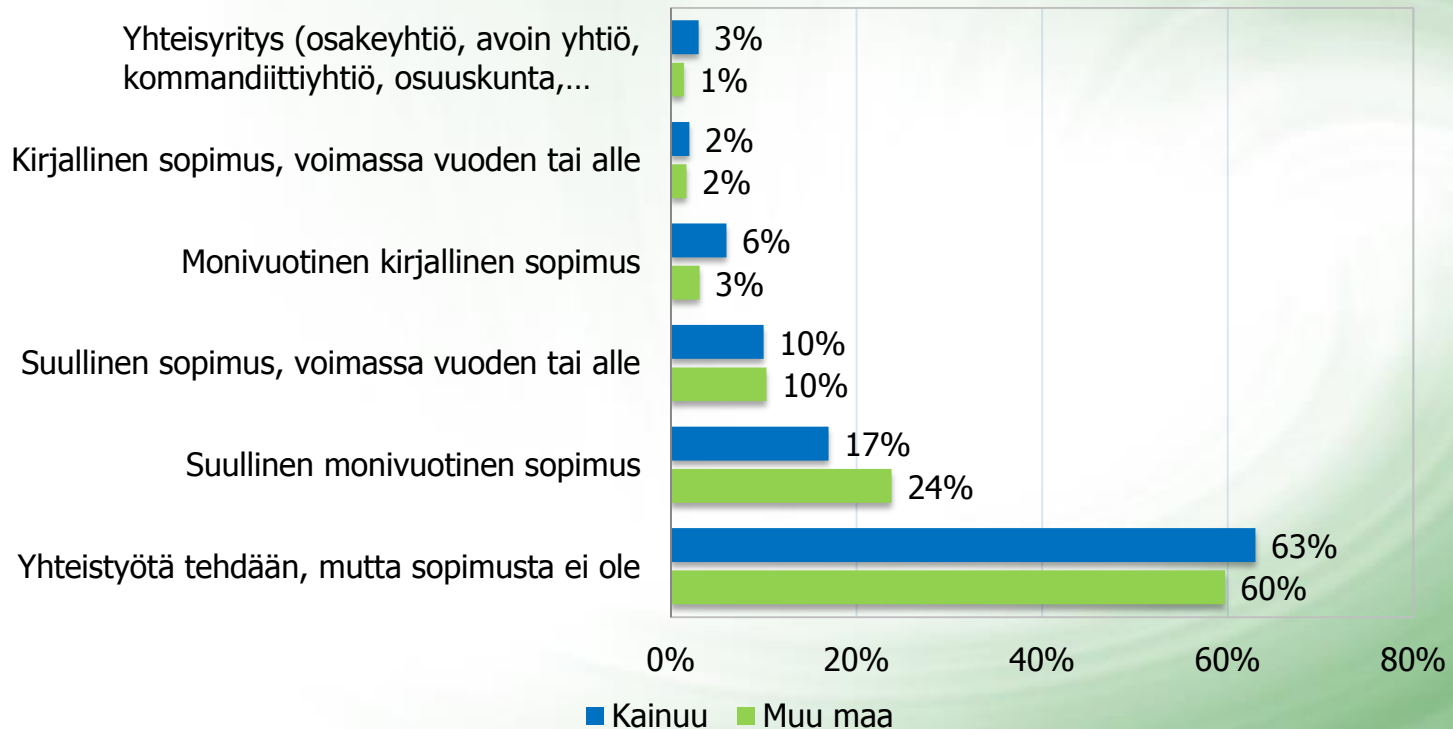

Ratkaisut, jos tärkein yhteistyökumppani purkaisi yhteistyösopimuksen

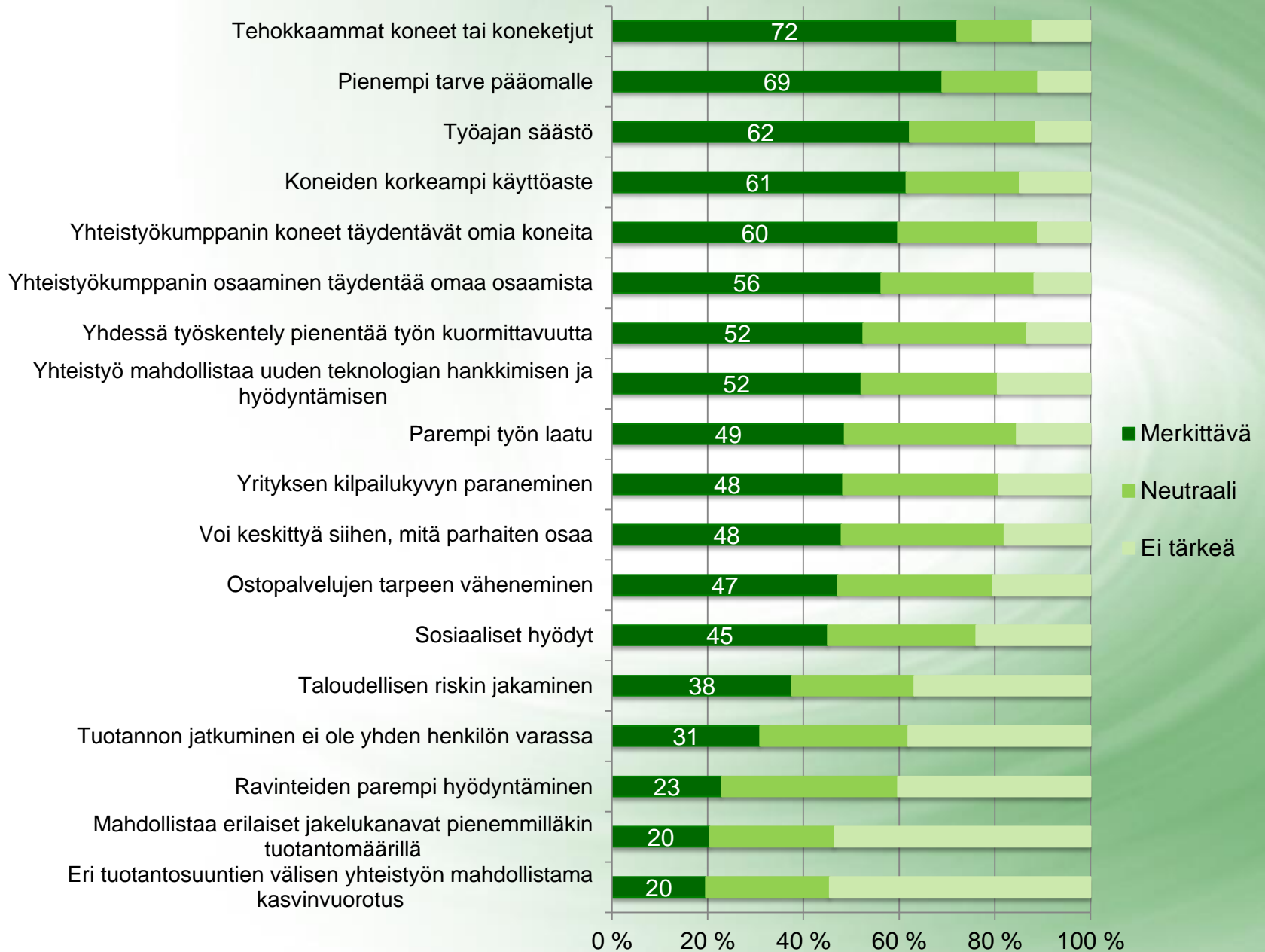
Tärkeimmän yhteistyösuhteen sopimustyyppi

- Kirjallisia sopimuksia tehdään vähän > yhteistyökumppanit tuttuja ja heihin luotetaan

Yhteistyön hyödyt

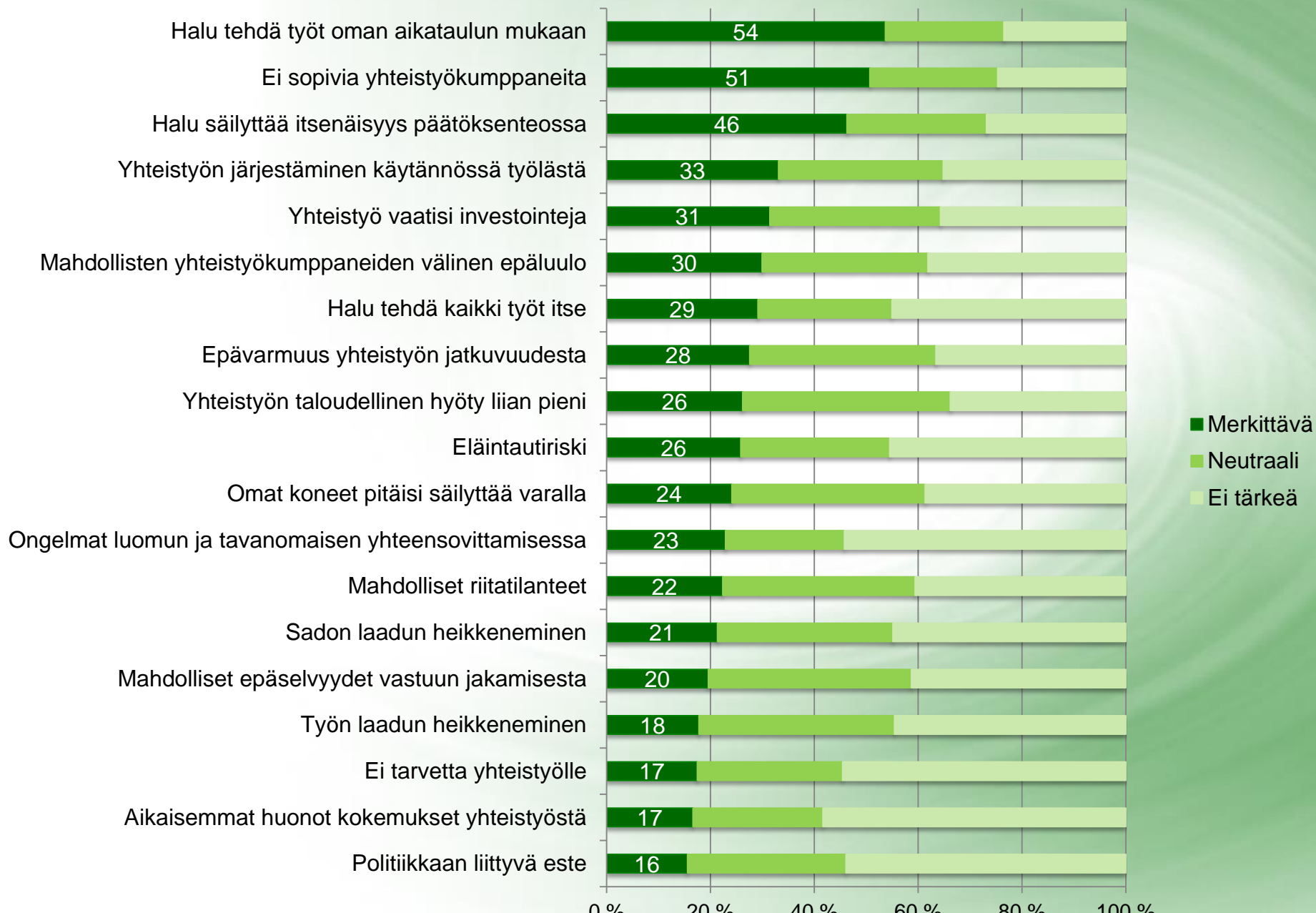

Yhteistyön hyödyt

- Sekä Kainuussa että muualla maassa tärkeimmiksi yhteistyön hyödyiksi koettiin koneyhteistyöllä saavutetut hyödyt, kuten *tehokkaammat koneet ja koneketjut, työajan säästö ja koneiden korkeampi käyttöaste*
- Tämä voi johtua siitä, että koneyhteistyö on yleisin yhteistyön muoto, jolloin sen tuomat hyödyt tunnetaan
- Kainuulaisten arviot yhteistyön hyötyjen merkittävyyksistä eivät poikenneet huomattavasti muusta maasta

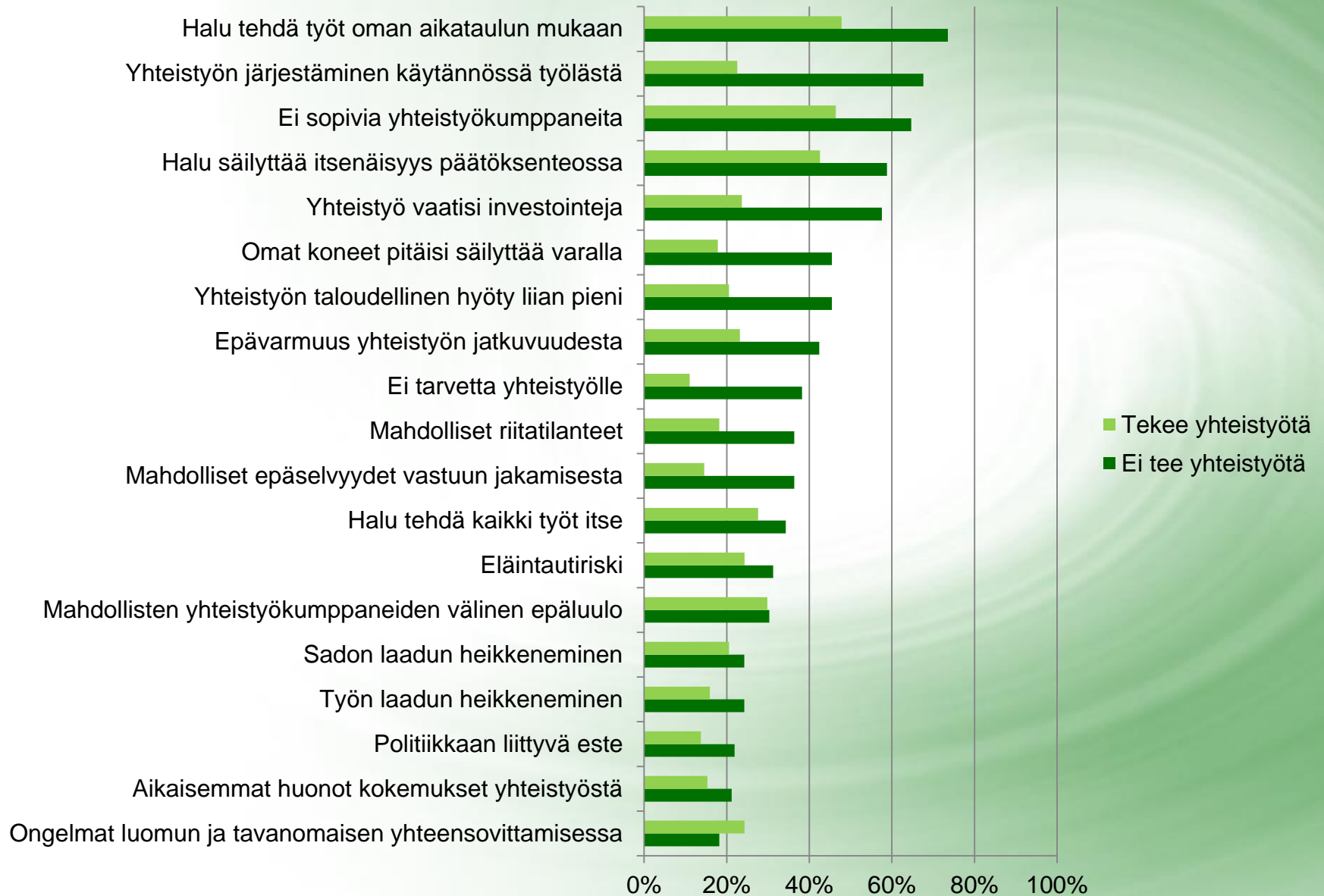

Yhteistyön esteet

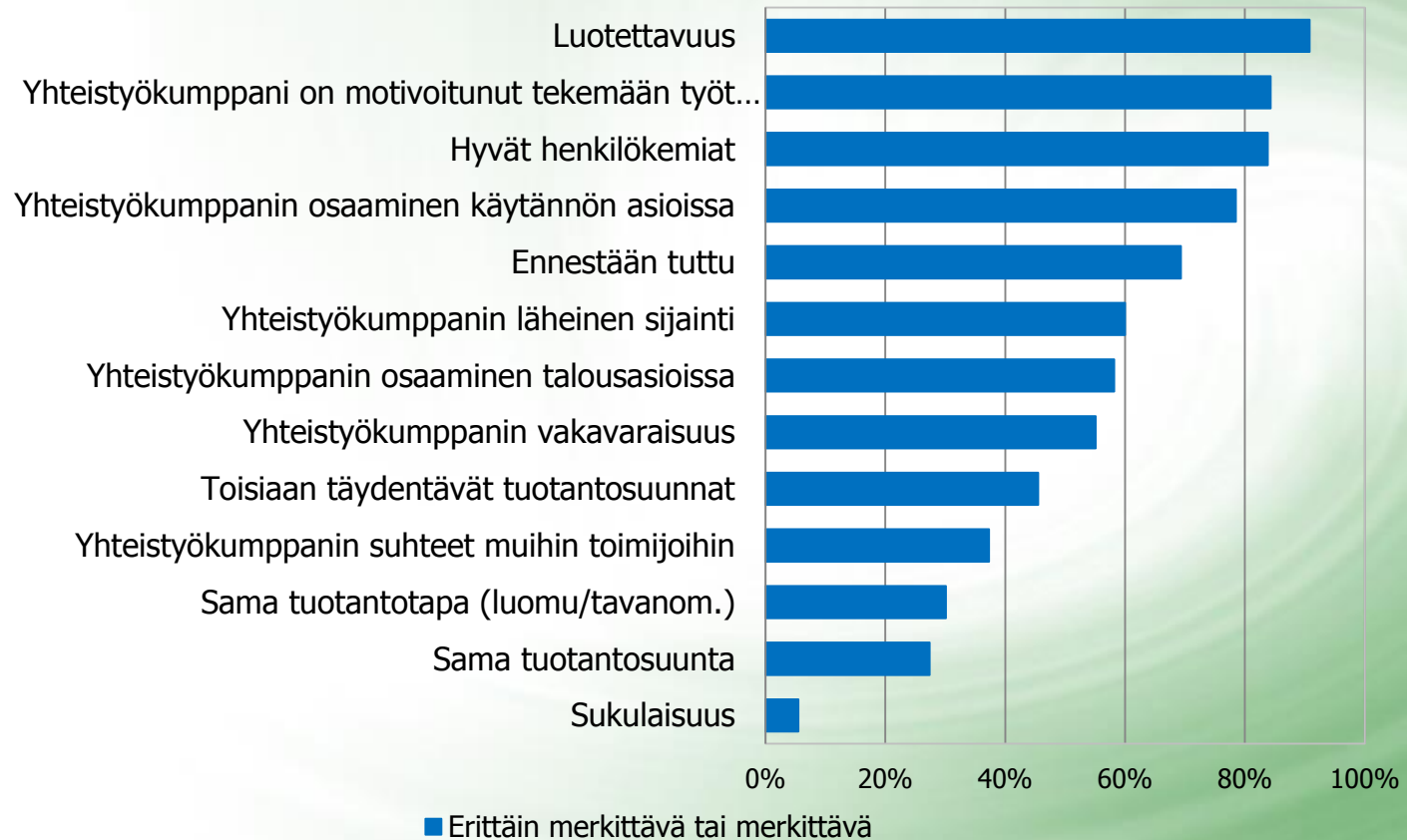
Yhteistyön esteiden merkittävyys yhteistyötä tekevien ja tekemättömien mukaan (% vastanneista, jotka pitivät esteitä merkittävinä)

Yhteistyön esteet

- Yhteistyötä tekevät pitivät merkittävimpinä yhteistyön esteinä *halua tehdä työt oman aikataulun mukaan, sopivien yhteistyökumppaneiden puuttumista ja halua säilyttää itsenäisyys päätöksenteossa*
- Yhteistyötä tekemättömät pitivät merkittävimpinä yhteistyön esteinä *halua tehdä työt oman aikataulun mukaan, yhteistyön järjestämisen vaikeutta ja sopivien yhteistyökumppaneiden puuttumista*
- Kaiken kaikkiaan yhteistyötä tekevät eivät pitäneet esteitä yhteistyölle kovinkaan merkittävinä

Yhteistyökumppanin ominaisuudet

- Merkittävimmät yhteistyökumppanin ominaisuudet ovat luotettavuus, hyvä työmoraali ja se, että henkilökemiat ovat kohdallaan

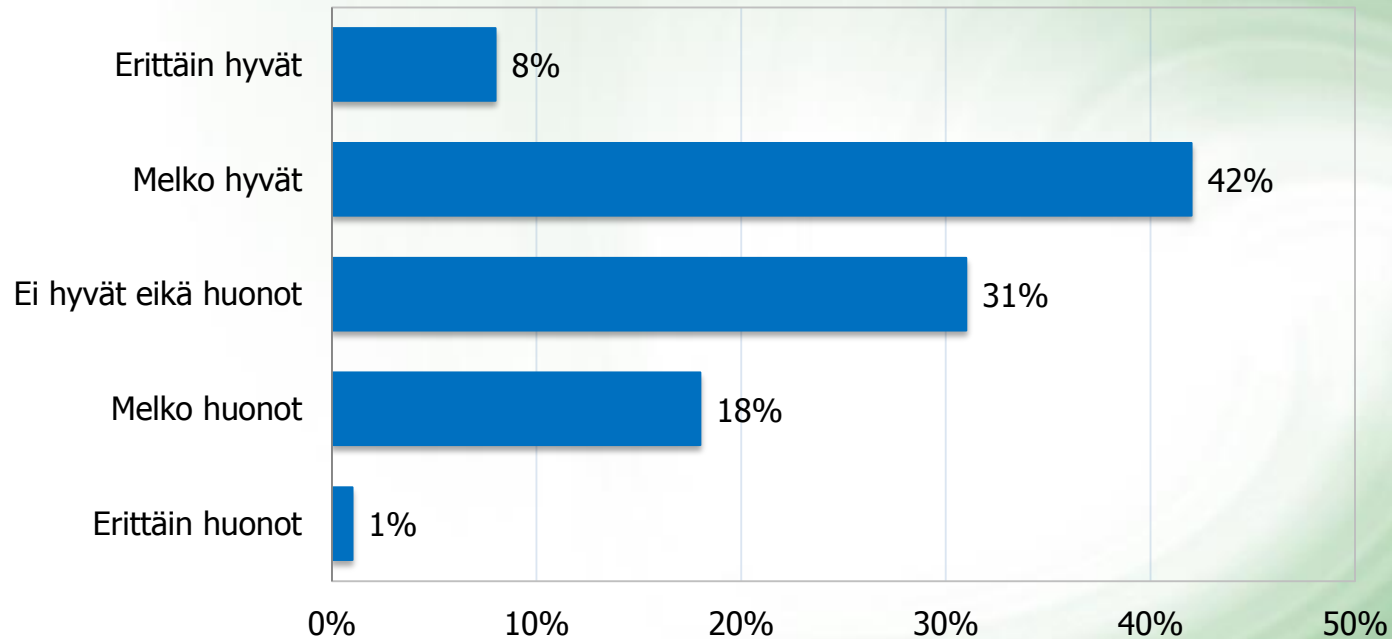
Miten potentiaaliset yhteistyökumppanit saataisiin tutustumaan toisiinsa

- Ulkopuolinen taho nähdään oleellisena yhteistyön yleistymisen edistäjänä.

Yhteistyön edellytykset Kainuussa

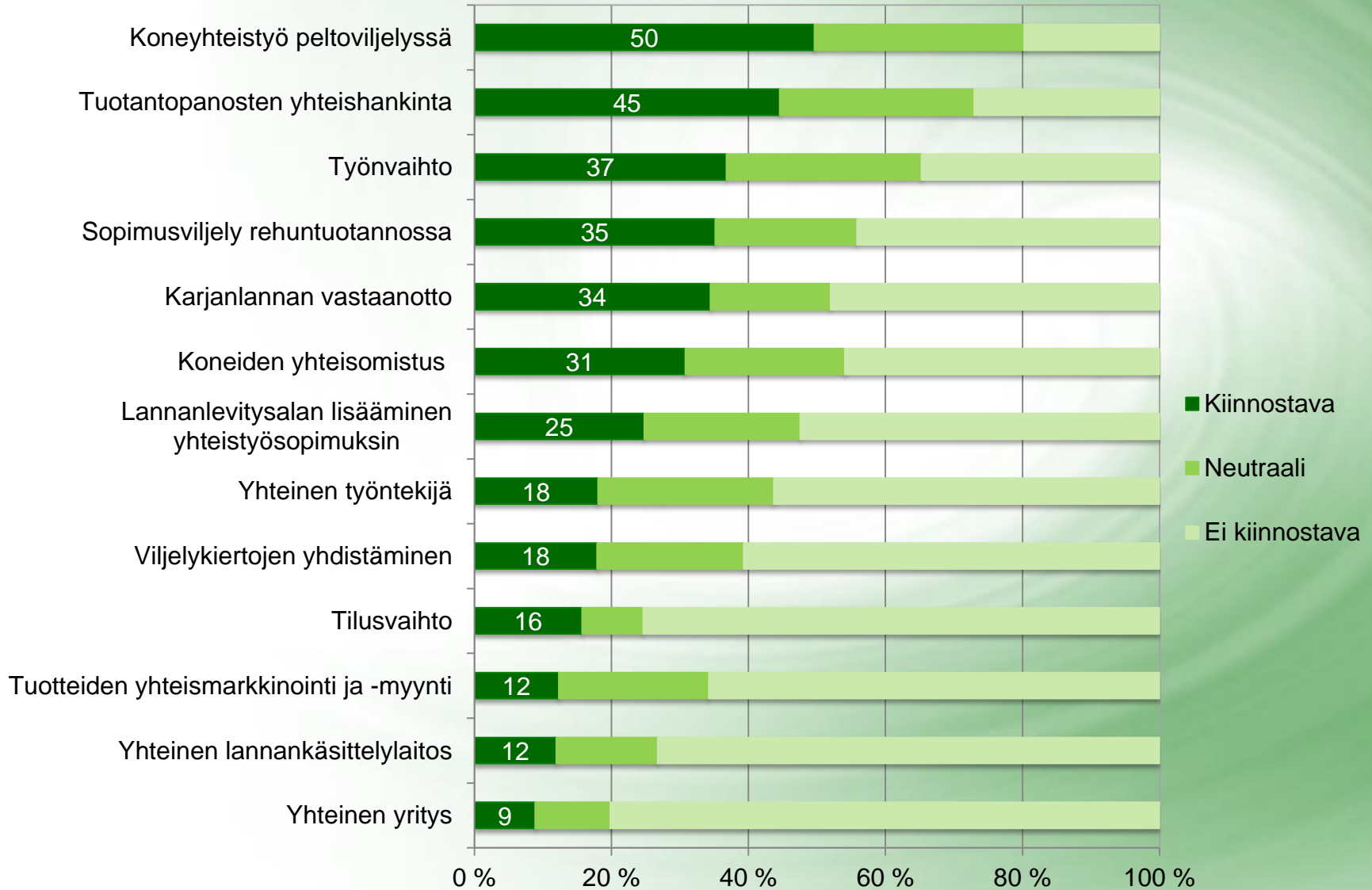
- Pääsääntöisesti edellytykset yhteistyölle ovat hyvät
- Tilojen väliset etäisyydet, yhteistyökumppaneiden puute ja kateus mainittiin alueellisia edellytyksiä heikentävinä tekijöinä

Perusteluja yhteistyön edellytyksiin

- **Yhteistyömahdollisuuksia parantaa:**
  - Viljelijöitä alueella vähän > **tunnetaan** potentiaaliset yhteistyön tekijät
  - **Asenne:** viljelijöillä on halua parantaa tilan kannattavuutta yhteistyöllä
- **Yhteistyömahdollisuuksia heikentää:**
  - **Tilamäärän vähentyminen** vähentää yhteistyömahdollisuuksia, kun etäisyydet tilojen välillä kasvavat ja yhteistyökumppanit vähenevät
  - Pitkät **etäisyydet** tilojen välillä
  - **Lyhyt kasvukausi** > Hankaloittaa peltotöiden tekemistä ja koneiden yhteisomistusta
  - **Asenne:** kateus ja yhteistyökulttuuri
- **Mahdollisuuksia kehittää yhteistyötä:**
  - Koneiden käytön **suunnittelu ja porrastus** eri tuotantosuuntien välillä (maito-, lihakarja- ja lammastila)
  - **Foorumi**, jonka kautta yhteistyöhaluista voisi ilmoittaa ja löytää mahdollisesti myös uusia ei-tuttuja yhteistyökumppaneita

Yhteistyömuotojen kiinnostavuus tulevaisuudessa

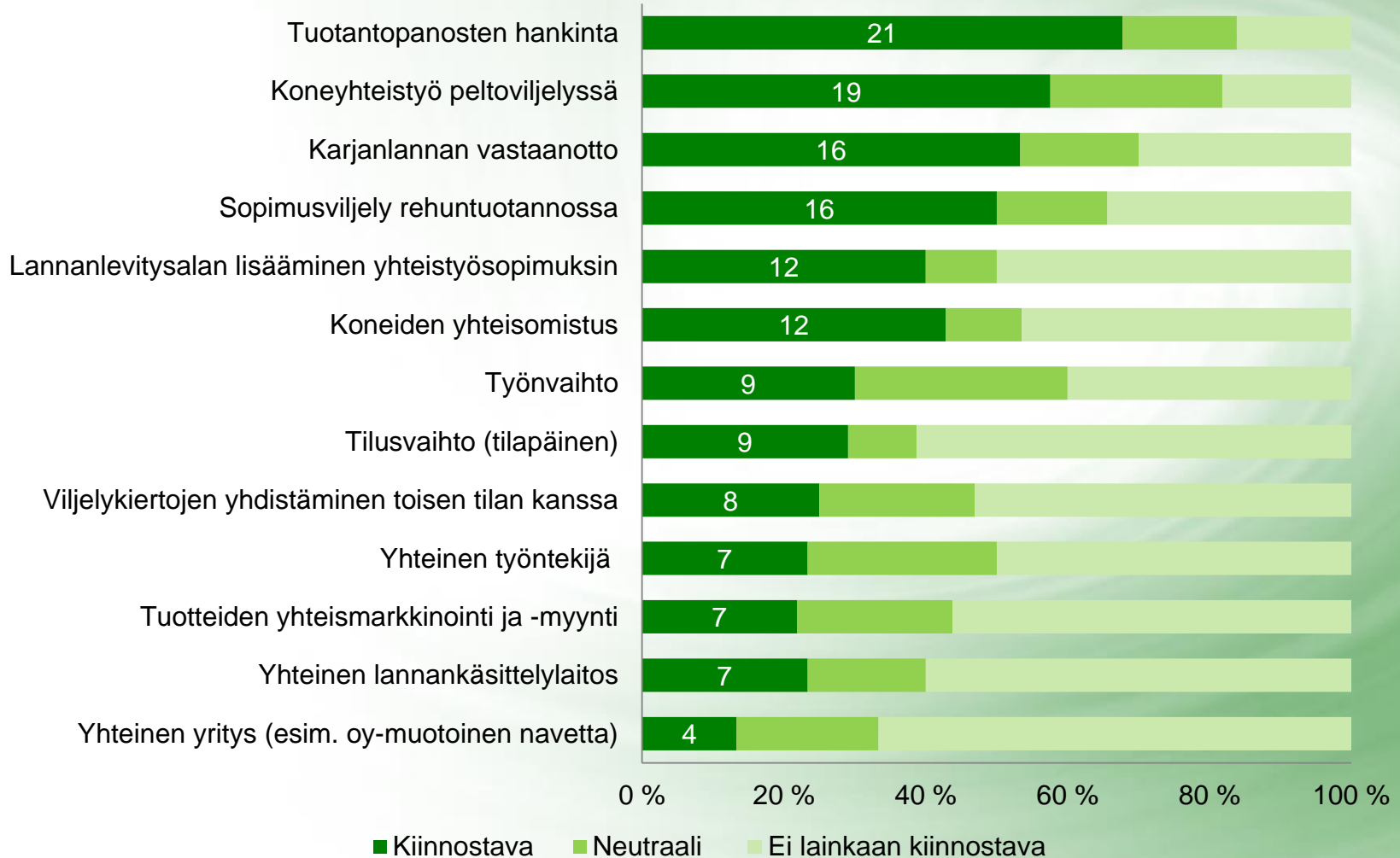

Yhteistyön kiinnostavuuksista

- *Koneyhteistyö peltoviljelyssä, tuotantopanosten yhteishankinta ja työnvaihto* olivat kyselyyn vastanneiden keskuudessa kiinnostavimmat yhteistyömuodot seuraavien viiden vuoden aikana
- Tuottajat, jotka eivät vielä tehneet kysytyjä yhteistyömuotoja, pitivät hieman keskiarvoa kiinnostavampana *yhteistä viljelykiertoa, tuotantopanosten yhteishankintaa ja työnvaihtoa*

Yhteistyö tulevaisuudessa – laajentavat tilat

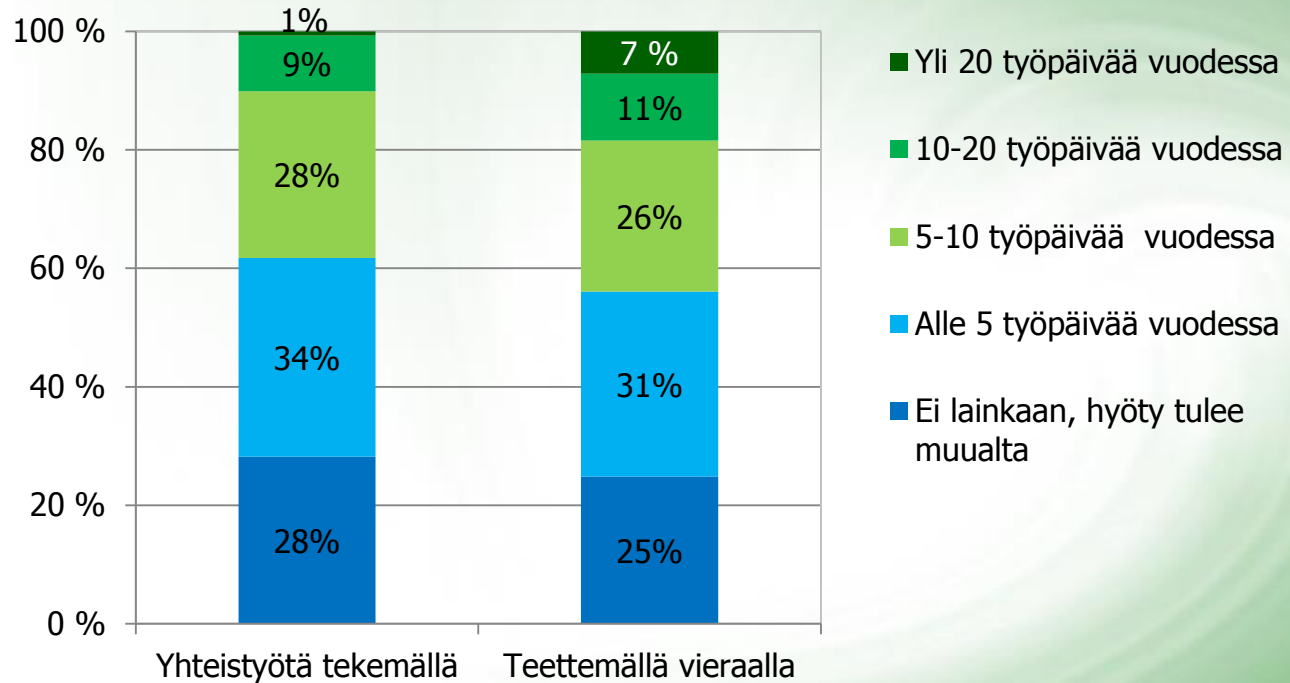
Ostopalvelut ja vieraan työvoiman käyttö

Urakointi/ostopalveluiden käyttö	Vieraan työvoiman käyttö	Vieraan työvoiman tarve
Veroilmoituksen täyttö 28 %	Kotieläintyöt 13 %	Kylvömuokkaus 11 %
Tukihakemuksen täyttö 26 %	Säilörehunteko 11 %	Lannan levitys 9 %
Säilörehunteko 26 %	Kylvömuokkaus 6 %	Ruiskutus 9 %
Kirjanpito 23 %	Lannan levitys 5 %	Kotieläintyöt 7 %

- Eniten ostopalveluja käytetään "paperitöissä" ja rehunteossa.
- Vierasta työvoimaa palkataan eniten kotieläintöihin ja rehuntekoon.

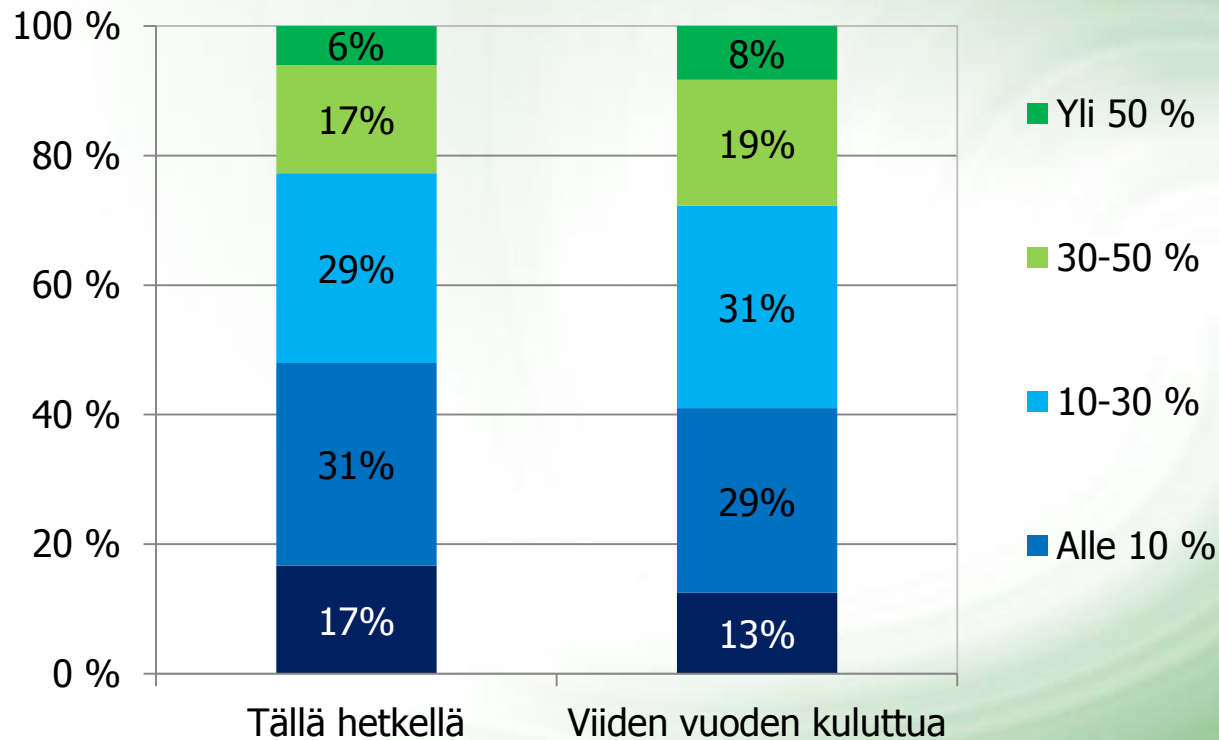

Viljelijäperheen työajan säästö tällä hetkellä yhteistyön ja ostopalvelujen avulla

- Lähes 40 % tuottajista säästää yhteistyötä tekemällä 5 tai useamman työpäivän
- Työaika säästetään hieman enemmän ostopalveluilla kuin yhteistyöllä

Konepääoman säästö yhteistyön avulla

- Noin joka kolmas arvioi selviävänsä tällä hetkellä 10-30 % pienemmällä konepääomalla yhteistyötä tekemällä
- Lähitulevaisuudessa ei odotuksia suuremmasta säästöstä

Kyselyyn vastanneiden kommentteja yhteistyöstä

- Poliittisia ja hallinnollisia keinoja edistää yhteistyötä
  - Yhteiskoneille ja –rakennuksille investointitukia
  - Tiukan EU-valvonnan vähentäminen ja ”järkeistäminen”
  - Veroedut
  - Alemman tieverkon kunnon parantaminen mahdollistaisi koneiden liikuttelun tilalta toiselle
  - Valtion tukema konevuokraamo viljelijöille
  - Yhteistyöhön kannustava hanketoiminta
- ” Kasvinviljely- ja kotieläintilojen välistä yhteistyötä kehitettävä. Erityisesti valkuaisomavaraisuuden parantaminen kiinnostaa.”
- ” Turha kainuulainen kateus tilojen väliltä pois.”
- ” Yhteistyö monesti auttaa jaksamaan henkisesti paremmin ja olisi hyvä jos kaikkia koneita ei tarvitsisi itse laittaa olisi toisella toinen kone tai sitten yhteisesti hankittuja. Olisi hyvä jos tietäisi tiukan paikan tullen että apua on saatavilla puolin ja toisin.”
- ” Maanviljely ilman yhteistyökumppaneita olisi paljon köyhempää sosiaalisesti ja taloudellisesti.”